

Tadeusz Sivert

Sprawozdanie z podróży naukowej do Francji

Biuletyn Polonistyczny 3/7, 68-69

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Na marginesie zasadniczych poszukiwań dotarłem do innych jeszcze materiałów, odnajdując np. w czasopiśmie "Śmigus" nigdy nie przedrukowany, młodzieńczy wiersz L.Staffa.

3. W czasie swego pobytu w ZSRR odwiedziłem wraz z doc.E.Woronieckim ośrodki slawistyczne we Lwowie i Kijowie oraz, sam, ośrodki w Moskwie. Przeprowadziliśmy rozmowy zarówno z kierownictwem tych ośrodków jak i z poszczególnymi pracownikami zajmującymi się filologią polską, ustalając ramy współpracy i wymiany.

Stanisław Frybes
docent
Katedry Historii Literatury
Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego

SPRAWOZDANIE Z PODRÓŻY NAUKOWEJ DO FRANCJI

W okresie sześciotygodniowego pobytu we Francji, przeznaczono na zbieranie materiałów o dramacie i teatrze polskim oraz na przeprowadzenie badań nad odszukanymi tekstami, umiejscowieniem moją pracę w dwóch bibliotekach: w Bibliotece Rondel zawierającej bogaty zbiór teatraliów i będącej oddziałem Biblioteki Arsenалу w Paryżu oraz w Bibliotece Polskiej na Quai d'Orléans.

Zająłem się głównie sprawą recepcji dramatów Słowackiego we Francji do wybuchu ostatniej wojny. Odnalazłem szereg interesujących recenzji, przy czym nadmienić należy, że twórczość dramatyczna Słowackiego we Francji spotkała się na ogół z krytycznym przyjęciem. Dotyczyło to zarówno "Balladyny" wystawionej w Paryżu w 1895 r. w "Théâtre des Poètes", jak również "Mazepy", który ukazał się na scenie teatru "Femina" w 1927 r. z okazji przewiezienia zwłok poety do Krakowa¹. Na marginesie badań nad Słowackim zgromadziłem szereg recenzji francuskich dotyczących utworów polskich na scenach paryskich. Były to m.in. adaptacje francuskie Sienkiewiczowskiego "Quo Vadis" w Teatrze Porte-St.Martin w 1901 r., potem zaś "Ogniem i mieczem" w r.1904 w Teatrze Sarah Bernhardt, jak również kil-

---

¹) Sprawami tymi zajmował się J.Lorentowicz w pracy: "Juliusz Słowacki wśród Francuzów".

kanaście polskich przedstawień Teatru Hellera we Lwowie, przeniesionych do paryskiego Gymnase w 1913 r. Zapoczątkowana praca materiałowo-rejestracyjna będzie kontynuowana, w perspektywie może ona wyjaśnić niejedno zagadnienie dotyczące stosunków kulturalnych polsko-francuskich.

Drugi kierunek poszukiwań wiązał się z bardzo znaną twórczością dramatyczną epigona romantyzmu, Tomasza Olizarowskiego, piszącego w kręgu Mickiewiczowskim, bliskiego też Norwidowi. Przejrzałem w Bibliotece Polskiej w Paryżu osiem obszernych teczek rękopisów po Olizarowskim. Dwie pierwsze teczki obejmują 24 dramaty, w większości nie drukowane. Tylko nieliczne ukazały się w druku, bądź były wystawione na scenach polskich. W jednej z teczek znalazły się dwie różne wersje trzech ostatnich aktów "Konfederatów Barskich" dokończonych przez Olizarowskiego¹⁾. Jak się okazało z zestawienia rękopisów, drukowany dramat "Wincenty z Szamotuł" miał również kilka zupełnie różnych wersji.

Niektóre wybrane teksty zostały zmikrofilmowane. Mikrofilmy te ofiarowane przez Bibliotekę Polską przywiozłem do kraju. Interesujące wydały mi się również teczki z korespondencją. Są tam listy A. Chodźki, St. Koźmiana, Z. Sarneckiego i wiele innych. Niestety - nie starczyło czasu na dokładne przestudiowanie bogatej korespondencji, która zapewne wyświetlić może niejedną zagadkę z polskiego życia emigracyjnego w XIX wieku.

W czasie mojej bytności we Francji wszedłem w bliższy kontakt naukowy z dr. Zygmuntem Markiewiczem, prowadzącym zajęcia z zakresu filologii polskiej na Uniwersytecie w Lyon. Markiewicz w swych badaniach wskazał właściwą drogę poszukiwać tekstu niezmanyh trzech ostatnich aktów "Konfederatów Barskich" w wersji Mickiewiczowskiej, które - jak się okazuje - nie zostały zniszczone przez samego poetę, lecz powędrowały do pisma "Revue Indépendante"²⁾. Są więc w tej chwili pewne (choć nikłe) możliwości odnalezienia tego tekstu.

Tadeusz Sivert

Docent, Kierownik Pracowni Historii Teatru
w Zakładzie Historii i Teorii Teatru Instytutu Sztuki PAN

1) Jak wiadomo, dramat "Konfederacji Barscy" był wystawiony w przekładzie i z dokończeniem T. Olizarowskiego w Krakowie w 1893 r.

2) Zob. Z. Markiewicz: "Dookoła Konfederatów Barskich" Mickiewicza, Pamiętnik Teatralny 1957, z. 2 (22).